

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Токарук Людмила Степанівна

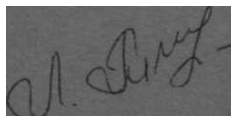
УДК [37.018.32+376.56]:371.111] (043.3)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ
НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИМ ПРОЦЕСОМ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ
ШКОЛАХ-ІНТЕРНА ТАХ

13.00.01 - "Загальна педагогіка та історія педагогіки"

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ - 2007

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
Чугасвський Віталій Григорович,
доцент кафедри педагогіки Київського
національного університету
імені Тараса Шевченка.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Лігоцький Анатолій Олексійович,
начальник кафедри прикладної педагогіки
та роботи з персоналом Національної академії
внутрішніх справ України, м. Київ;

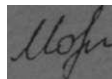
кандидат педагогічних наук, доцент
Мартиненко Світлана Миколаївна,
завідувач кафедри педагогіки Київського
міського педагогічного університету
імені Б.Д. Грінченка, м. Київ.

Захист відбудеться "18" вересня 2007 р. о 16⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.001.16 у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка за адресою: 01033, м. Київ, вул. Володимирська, 60, аудиторія 314.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Київського національного університету імені Тараса Шевченка (01033, м. Київ, вул. Володимирська, 58, аудиторія 12).

Автореферат розісланий "16" серпня 2007 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

А.М. Москаленко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність та доцільність дослідження. Реформування освітньої галузі в Україні зумовлює необхідність модернізації системи державного управління освітою, в тому числі й загальноосвітніми школами-інтернатами. Концептуальні засади щодо управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах ґрунтуються на положеннях Конституції України, Законами України "Про освіту", "Про загальну середню освіту". На державному рівні здійснюються спеціальні заходи щодо покращення функціонування закладів, у яких виховуються діти-сироти, про що свідчить "Положення про дитячі будинки і загальноосвітні школи-інтернати для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування" (Наказ МОН України №1278/9877 від 07.10 2004 р.).

Проголошення 2006 року - роком захисту прав дитини підтверджує намагання української держави гарантувати дітям-сиротам повноцінне життя і гармонійний розвиток. Розпочалося створення бази даних дітей, що втратили родини або перебувають у кризових ситуаціях, а також сімей - потенційних усиновителів, опікунів, прийомних батьків і батьків-вихователів. Сімейне середовище, в якому зберігаються і розвиваються історико-культурні традиції та високі ідеали, розглядається як оптимальна форма залучення дітей-сиріт до оволодіння необхідними знаннями й навичками соціально-позитивної поведінки для успішного особистісного і подальшого професійного життя.

Водночас значна кількість дітей - 10 тисяч чоловік за даними Держкомстату 2007 року виховується в умовах загальноосвітніх шкіл-інтернатів. У цьому контексті виховний простір інтернатного закладу має набути високого духовного потенціалу, що проявляється у цілеспрямованому впливі на розвиток у вихованців здатності самоутверджуватися, соціалізуватися в умовах складного динамічного життя. Значною мірою успішна реалізація поставленого завдання залежить від специфіки управління інтернатними закладами, яку необхідно розглядати, враховуючи всі види зв'язків і відношень, що складаються всередині школи-інтернату, а також між школою-інтернатом і навколишнім середовищем.

Дослідження проблеми підвищення ефективності навчально-виховного процесу в умовах шкіл-інтернатів виявило необхідність подолання суперечностей, зокрема між:

- доцільністю переведення загальноосвітніх шкіл-інтернатів у відкриту навчально-виховну систему і недостатньою компетентністю управлінських кадрів щодо реалізації механізмів конструктивної адаптації освітньої системи до реалій сучасного соціуму;
- збільшення кількості модернізованих функцій і видів управлінської діяльності та призначенням на посаду фахівців без спеціальної професійної підготовки;
- потребою запровадження прогресивних ідей, концепцій, теорій, інновацій, стратегій та спрямованістю професійної свідомості керівників шкіл-інтернатів до традиційного управлінського досвіду;

- високими вимогами до управлінської компетентності та недосконалістю її діагностування в умовах функціонування загальноосвітніх шкіл-інтернатів.

Нові вимоги до професійної діяльності керівника інтернату та його управлінської компетентності, наявність окреслених суперечностей у цій галузі зумовлюють необхідність визначення науково обгрунтованого підходу до управління загальноосвітніми школами-інтернатами. Залишається актуальним питання ефективного вдосконалення навчально-виховного процесу, одним з найважливіших компонентів якого є підготовка випускників загальноосвітніх шкіл-інтернатів до повноцінного самостійного життя. Важливою умовою розв'язання поставленого завдання є забезпечення організаційно-адаптивного управління загальноосвітньою школою-інтернатом, яке характеризується спланованою організацією заходів.

Науковий доробок українських учених у контексті досліджуваної проблеми досить різноманітний: демократизація соціально-педагогічних основ управління освітою (В. Бегей, Л. Даниленко, М. Дарманський, О. Кошинець, Н. Попадюк); становлення і розвиток загальноосвітніх шкіл-інтернатів в Україні (В. Покась, Б. Кобзар); управління загальноосвітніми навчальними закладами (З. Береговський, М. Гузгик, Л. Калініна, М. Кириченко, Л. Кудряшова, А. Лігоцький, Т. Лукіна, С. Мартиненко, Т. Цуканова, А. Черниш); шляхи та методи оптимізації внутрішньошкільного управління (А. Киричук, Ю. Табаков); система підготовки резерву керівних кадрів загальноосвітніх навчальних закладів до управлінської діяльності, розвиток професійних умінь керівника школи в системі курсової підготовки (Н. Кудикіна, Л. Пермінова, Н. Протасова, Т. Скрипаченко, Г. Тимошко, Г. Юркевич); організація діяльності профільно-диференційованої загальноосвітньої середньої школи та навчально-виховного процесу в пришкільному інтернаті (А. Самодрин, В. Семенюк, В. Яковенко); адаптивне управління та концепції педагогічного менеджменту в загальноосвітніх закладах (О. Ельбрехт, Г. Єльнікова, Г. Полякова); соціально-педагогічні функції і перспективи розвитку установ інтернатного й напівінтернатного типу в Україні (В. Слюсаренко, В. Шаркунова); педагогічні умови формування соціальної відповідальності та духовної самореалізації старшокласників у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи й учнів шкіл-інтернатів (Н. Огренич, В. Оржеховська, З. Палюх, К. Фоменко, В. Чугаєвський).

Наукові основи адаптивного управління закладами та установами загальної середньої освіти розроблені Г. Єльніковою. Особливе значення для нашого дослідження має сформульована Г. Єльніковою концепція адаптивного управління, що включає положення про доцільність забезпечення функціонування цілісної системи збуджувальними (висхідними й низхідними) і функціональними інформаційними потоками, зміни в яких призводять до регулювання цільових функцій та розвитку всіх суб'єктів управлінської діяльності, поєднання зусиль усіх учасників управлінського процесу під час вироблення рішень у межах своєї компетенції на основі діалогічної адаптації.

Г. Полякова здійснювала дослідження адаптивного управління навчальним процесом в умовах загальноосвітнього комплексу. Зміст, форми та методи адаптивного управління навчальним процесом основної школи з поглибленим вивченням предметів гуманітарного циклу стало предметом дослідження О. Ельбрехт. Проблема організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах залишилася поза увагою вітчизняних науковців.

Враховуючи актуальність проблеми організаційно-адаптивного управління навчально-виховною роботою в умовах закладів інтернатного типу, недостатній рівень її реалізації у практичній діяльності цих закладів, відсутність науково-обгрунтованих методичних рекомендацій обумовило вибір теми дисертаційного дослідження: *"Організаційно-адаптивне управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах"*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є частиною теми, яка досліджується на факультеті соціології та психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка "Морально-ціннісні особливості інноваційної поведінки молоді в сучасних умовах розвитку українського суспільства (державний реєстраційний номер 010Ш006684)". Тема дисертаційного дослідження затверджена на засіданні вченої ради факультету соціології та психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 3 від 28.11.2003 року) і узгоджена в Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології АПН України (протокол № 10 від 20.12.2005 року).

Об'єкт дослідження: управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах.

Предмет дослідження: педагогічні умови організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом в освітніх закладах інтернатного типу.

Мета дослідження полягає у визначенні, теоретичному обгрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах.

Концептуальні ідеї дослідження: організаційно-адаптивне управління загальноосвітньою школою-інтернатом відрізняється від традиційного змістом, структурою, формами, методами, технологіями роботи, а його результативність проявляється в готовності випускників успішно адаптуватися до сучасної дійсності. Організаційно-адаптивне управління враховує специфіку функціонування інтернатів в умовах довкілля і спрямовується на забезпечення адаптації, самореалізації, розвитку вихованців спочатку в початково-виховному процесі, а пізніше і в реаліях життєвого простору. Ефективність організаційно-адаптивного управління залежить від професійно-педагогічної компетентності керівника школи-інтернату, наявності в нього фахової зацікавленості та

спрямованості на виховання особистості, здатної до неперервного навчання, творчої праці та співпраці з людьми, до прийняття оптимальних рішень у різних життєвих ситуаціях.

Гіпотеза дослідження полягає в припущенні, що організаційно-адаптивне управління навчально-виховним процесом у загальноосвітній школі-інтернаті буде ефективним, якщо реалізувати компетентнісне управління, що зумовлює сформованість в управлінця професійної спрямованості на таку організацію педагогічного процесу, яка забезпечує адаптацію вихованців до реалій довкілля і ґрунтується на оволодінні керівником соціально-управлінської, мотиваційно-управлінської та функціонально-управлінської компетентностями.

Відповідно до предмета, об'єкта, мети та концепції дослідження визначено наступні **завдання**:

- здійснити аналіз науково-педагогічної літератури з проблеми управління навчально-виховним процесом в загальноосвітніх інтернатних закладах;
- обґрунтувати й експериментально перевірити педагогічні умови ефективного організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом в загальноосвітніх закладах інтернатного типу;
- визначити критерії сформованості в управлінців компетентнісного підходу до організаційно-адаптивного управління в загальноосвітніх закладах інтернатного типу;
- розробити науково-методичні рекомендації щодо організації адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах.

Методологічну **основу** дослідження становлять філософські положення про взаємозв'язок та взаємозумовленість соціальних і педагогічних явищ та процесів; теорія пізнання та моделювання управлінської діяльності; концепції управління соціально-педагогічними системами та освітнім менеджментом, принцип гармонійної адаптації до зовнішнього середовища, що передбачає уникнення або знешкодження зовнішніх шкідливих впливів для самозбереження і самореалізації особистості.

Теоретичною основою дослідження стали:

- концептуальні положення педагогіки про виховання дітей-сиріт (Я. Корчака, А. Макаренка, Й-Г. Песталоцці, В. Сухомлинського, Т. Шацького);
- психологічно-педагогічні аспекти соціалізації дітей-сиріт (М. Алексеева, Я. Гошовського, Л. Канішевської, Б. Кобзаря, Н. Міщенко, О. Мороз, Н. Рули, Ю. Підборського);
- підходи до аналізу управління загальноосвітніми школами та інтернатними закладами (Т. Головченка, Л. Даниленко, О. Ельбрехт, Г. Єльнікової, О. Кошинець, В. Кременя, В. Семенюк, В. Чугасьського, В. Яковенко);

- шляхи професійної підготовки та перепідготовки фахівців (Б. Жебровського, Л. Куторжевської, І. Лікарчук, В. Мельник, Н. Попадюк, Т. Скрипаченко, Н. Федорова, Г. Юркевич).

Для досягнення та реалізації мети ми використовували такі **методи**:

теоретичні: вивчення та аналіз філософської, педагогічної, психологічної, соціологічної й навчально-методичної літератури; ретроспективний аналіз; порівняння та узагальнення; праксиметричні (вивчення, аналіз та узагальнення досвіду), які застосовувалися для аналізу стану проблеми, систематизації теоретичного матеріалу, з'ясування та обґрунтування педагогічних умов організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах;

емпіричні: педагогічне спостереження, що проводилося на початковому етапі дослідження з метою збору первинної інформації про предмет дослідження та для уточнення положення робочої гіпотези у ході констатувального й формульовального етапів експерименту; педагогічне оцінювання рівнів сформованості професійно-управлінської компетентності керівників загальноосвітніх шкіл-інтернатів; експериментальна перевірка педагогічних умов організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах; математичні методи кількісної й якісної обробки експериментальних даних.

Використовувалися графічні форми відображення отриманої інформації (таблиці, рисунки).

Організація та основні етапи дослідження. Дослідження проводилось упродовж 2003-2006 років.

На першому етапі (2003 - 2004 рр.) здійснювалось теоретичне вивчення проблеми, аналізувалися результати спостережень за навчально-виховним процесом у школах-інтернатах, діагностувався рівень готовності вихованців до подальшого самостійного життя, визначалися подальші напрями дослідження.

На другому етапі (2004 - 2005 рр.) проводилось моделювання організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом, визначалися критерії сформованості професійної компетентності управлінців до його реалізації; здійснювалась дослідно-експериментальна робота з метою перевірки ефективності авторської моделі організаційно-адаптивного управління загальноосвітньою школою-інтернатом; аналізувався процес підготовки випускників загальноосвітніх шкіл-інтернатів до реального життя та адаптації у сучасному суспільстві.

На третьому етапі (2005 - 2006 рр.) було завершено дослідно-експериментальну роботу, розроблено науково-методичні рекомендації для педагогічних працівників і керівників шкіл-інтернатів (курс семінарсько-тренінгових занять), здійснено їх апробацію та впровадження у практику; формулювалися часткові і загальні висновки дослідження.

Експериментальна робота проводилася в загальноосвітніх школах-інтернатах № 3 і 21 м. Кисва, в Івано-Франківській загальноосвітній школі-

інтернаті I-III ступенів № 1, Надвірнянській загальноосвітній школі-інтернаті I-III ступенів, Снятинській загальноосвітній школі-інтернаті I-III ступенів, Верховинській загальноосвітній школі-інтернаті I-III ступенів; у процесі дослідження було залучено 418 працівників шкіл-інтернатів (директори, заступники директора з навчальної та виховної роботи, психологи, юристи, соціальні педагоги, педагоги-організатори, вчителі загальноосвітніх предметів), 217 вихованців загальноосвітніх шкіл-інтернатів та 27 студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка (спеціальність 8.000009 "Управління навчальним закладом").

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що *вперше* визначено сутність і зміст організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах, а також критерії і показники оцінки рівня сформованості професійної управлінської компетентності керівників шкіл-інтернатів; *обгрунтовано* педагогічні умови організаційно-адаптивного управління закладами інтернатного типу; *конкретизовано* теоретичну суть компетентнісного підходу до процесу професійної підготовки управлінців; *подальшого розвитку* набули такі науково-обгрунтовані поняття: "адаптивний", "управління", "ієрархія", "модель", "компетентність", а також шляхи розвитку системи організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах.

Практичне **значення** результатів дослідження полягає в розробці спецкурсу, який включає систему семінарсько-тренінгових занять для забезпечення професійної підготовки та підвищення кваліфікації керівників загальноосвітніх шкіл-інтернатів, соціальних педагогів, працівників соціальних служб, усіх тих, хто безпосередньо працює з дітьми-сиротами загальноосвітніх шкіл-інтернатів; у розробленій діагностиці рівнів сформованості професійної компетентності організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах.

Основні положення та результати дослідження можуть бути використані для проведення подальших досліджень з теорії і практики управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх закладах, зокрема інтернатного типу, при викладанні навчальних курсів у системі вищої педагогічної та післядипломної освіти; слугувати змістовним компонентом навчальних підручників, посібників.

Розроблену модель організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах, авторські курси та методичні рекомендації **впроваджено** в систему роботи загальноосвітніх шкіл-інтернатів № 3 і 21 м. Києва (довідка про впровадження № 24/90-24/123 від 28.02.2007); Івано-Франківської загальноосвітньої школи-інтернату I-III ступенів № 1 (довідка про впровадження № 193 від 22.05.2006); Надвірнянської загальноосвітньої школи-інтернату I-III ступенів (довідка про впровадження № 310/01-15 від 14.07.2006); Снятинської загальноосвітньої школи-інтернату I-III ступенів (довідка про впровадження № 293 від 19.07.2006); Верховинської

загальноосвітньої школи-інтернату I-III ступенів (довідка про впровадження №51/1-26/13 від 28.07.2006), а також інших загальноосвітніх шкіл-інтернатів (довідка Міністерства освіти і науки України № 2/1-13-712 від 03.04.2007; довідка Управління освіти і науки Луганської обласної державної адміністрації № 1/03-746 від 14.03.2007) та факультету соціології та психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (довідка про впровадження №017/208 від 12.12.2006).

Вірогідність отриманих результатів дослідження забезпечується теоретично обгрунтованими вихідними та методологічними положеннями, застосуванням сучасних методів, адекватних меті та завданням дослідження; аналізом джерельної бази, а саме законодавчих і нормативних документів, психологічних, педагогічних та методичних праць, результатами дослідно-експериментальної роботи, кількісним і якісним аналізом даних, що були отримані в результаті дослідження, експериментальною перевіркою розробленої педагогічної моделі організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження висвітлювались та обговорювались на міжнародних науково-практичних конференціях і круглих столах: "Психологічні проблеми сучасності" (м. Львів, 2005), "Проблеми неформальної освіти дорослих: шведський досвід" (м. Київ, 2006), "Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи досліджень" (м. Київ, 2006), "Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми" (м. Вінниця, 2006), "Реалії Болонського процесу: польсько-український досвід" (м. Київ, 2006), "Проблема особистості в сучасній науці: результати й перспективи досліджень" (м. Київ, 2006), "Проблеми педагогічних тенденцій у розвитку європейської освіти" (м. Пьотрков Трибунальський, Польща, 2006), "Родина на початку III тисячоліття і її проблеми" (м. Пьотрков Трибунальський, Польща, 2007), "Роль театрального мистецтва у професійному розвитку особистості" (м. Київ, 2007), "Духовний простір сучасного освітнього менеджменту" (м. Севастополь, 2007); на всеукраїнських науково-практичних конференціях: "Педагогічна освіта в Україні: проблеми, перспективи розвитку" (м. Миколаїв, 2004), "Потенціал людини: духовний, психічний і творчий вимір" (м. Львів, 2005), "Вища освіта України і Болонський процес" (м. Переяслав-Хмельницький, 2005), "Педагогічні та соціально-психологічні аспекти виховання у контексті сучасного європейського виміру" (м. Полтава, 2006), "Дні науки" (м. Київ, 2007).

Публікації: Основні результати дослідження висвітлено в 10 одноосібних публікаціях, у тому числі 6 статей - у провідних наукових фахових виданнях, затверджених ВАК України; 2 статті - у збірниках матеріалів наукових конференцій, 1 стаття - у педагогічному віснику, 1 брошура з методичними рекомендаціями до курсу "Підготовка керівників загальноосвітніх шкіл-

інтернатів до організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом".

Структура дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, що нараховує 281 найменування (із них 22 - іноземною мовою) та додатків на 23 сторінках. Робота містить 2 схеми, 11 таблиць, 5 рисунків. Загальний обсяг дисертації 215 сторінок, основний зміст роботи займає 166 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обгрунтовано актуальність та доцільність вивчення наукової проблеми, визначено об'єкт, предмет, мету, концептуальні ідеї, сформульовано гіпотезу, завдання, методологічну і теоретичну основи, методи дослідження, а також етапи й експериментальну базу його проведення, розкрито наукову новизну, практичну значущість, наведено дані про апробацію та впровадження одержаних результатів, їх вірогідність.

У першому розділі - "Теоретичні основи управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах" - проаналізовано науково-педагогічну літературу з розвитку теорії управління, схарактеризовано особливості управління школами-інтернатами, розкрито доцільність реалізації організаційно-адаптивного управління загальноосвітніми школами-інтернатами. Загальноосвітня школа-інтернат, як цілісна система, є складовою системи управління освітою в країні, тому управління охоплює всі види зв'язків і відношень, що складаються всередині школи-інтернату, а також між інтернатною установою та іншими соціальними інституціями.

У дисертації управління школою-інтернатом розглядається як науково-обгрунтований вплив на колектив учителів, вихователів, учнів, опікунів і громадськості, що здійснюється за допомогою планування, організування, моніторингу та координації їхньої діяльності. Згідно з загальною теорією менеджменту інтернатних закладів, основні функції управління залежать від установленної кількості об'єктів підпорядкування, тому носіями конкретної функції є відповідні елементи системи управління.

У розділі показано, що основна увага науковців (В. Анафанасьєва, З. Береговського, Е. Березняка, В. Богачова, М. Дарманського, Л. Даниленко, М. Кириченка, Б. Кобзаря, В. Пікельної, Г. Юркевича) сконцентрована на проблемі створення управлінських моделей навчально-виховного процесу, засобах моделювання, особливостях створення ієрархічно-динамічних систем освітнього менеджменту. Водночас у психолого-педагогічних дослідженнях О. Голуб, О. Гошовського, Л. Євграфова, З. Зайцева, Л. Здачівеч, Г. Коссака, С. Коношенка, Е. Петухова, Т. Шатохіної висвітлено особливості виховання самостійності, образу "Я" у вихованців школи-інтернату, педагогічні основи попередження відхилень у розвитку та поведінці школярів, забезпечення родинних взаємовідносин у колективі дітей-сиріт.

Вивчення зарубіжного досвіду управління загальноосвітніми школами-інтернатами показало, що наукові інтереси російських учених О. Бодальова, Л. Божовича, Р. Брахмана, М. Буянова, С. Воскобойникової, К. Єфременка, Е. Ільїна, В. Зосимовського А. Лиханова, Г. Миньковського, А. Нечасвої, Т. Юферова. А. Харчевої спрямовані на вивчення проблем сучасного сирітства, мотивації поведінки й особливостей розвитку дітей у будинках дитини та інтернатах на шляхах подолання замкнутості у функціонуванні дитячих будинків.

Значну увагу привертають дослідження польських (П. Арісса, С. Бадоре, Я. Богуза, Я. Вініарза, Б. Горнічкі, А. Зелоначкі, С. Козака, М. Колянкієвіч, Я. Корчака, М. Малевського, М. Марчука, Т. Сміжинського, В. Стояновської, І. Чіляджи-Паговської. Е. Чуз) та чеських науковців (Й. Лангмейєра, З. Метейчек, Я. Піатковського), які аналізували історії дітей та їх родин з найдавніших часів, проблеми навчання молоді та дорослих у трансформаційний період, опікунство й виховання дітей-сиріт у Польщі та Чехії.

У розділі висвітлено сутність підходів О. Ельбрехт, Г. Єльнікової, Г. Полякової до з'ясування змісту, форм і методів адаптивного управління, його ознак в залежності від умов функціонування конкретного закладу та його специфіки.

Вивчення науково-педагогічної літератури з проблеми дослідження стало підґрунтям розробки авторського підходу до забезпечення організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах. У дослідженні визначено сутність організаційно-адаптивного управління загальноосвітніми школами-інтернатами як виду адаптивного управління, що реалізується через таку організацію навчально-виховного процесу, яка забезпечує адаптацію випускників до життєвих реалій. Підкреслюється, що організаційно-адаптивне управління школою-інтернатом як середнім загальноосвітнім навчальним закладом, здійснюється через цілеспрямовану дію на колектив, окремих співробітників, вихованців, оптимальне використання ресурсів і засобів інтернатного закладу з метою формування та розвитку в учнів навичок адаптації в сучасному суспільстві.

На основі теоретичного аналізу проблеми дослідження, а також отриманих результатів виконання у 1998-2001 роках Українським інститутом соціальних досліджень за угодою з представництвом ЮНІСЕФ в Україні проекту "Трансформації державної системи піклування про дитину та розвиток сімейної моделі опікунства як позитивної альтернативи інституціональній системі отримання та виховання дітей" зроблено висновок про доцільність забезпечення організаційно-адаптивного управління у загальноосвітніх школах-інтернатах.

У другому розділі - "Педагогічні умови організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах" - подано зміст і результати констатувального дослідження, визначено критерії сформованості в управлінців професійної компетентності щодо реалізації організаційно-адаптивного управління загальноосвітніми

школами-інтернатами, схарактеризовано авторську модель організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом, обгрунтовано комплекс умов забезпечення організаційно-адаптивного управління школами-інтернатами.

Програма констатувального експерименту включала три взаємопов'язані етапи і була спрямована на реалізацію поставленої мети: визначення педагогічних умов забезпечення організаційно-адаптивного управління загальноосвітніми школами-інтернатами.

На першому етапі констатувального експерименту визначався рівень готовності випускників шкіл-інтернатів до самостійного життя, вивчалися уявлення вихованців про перспективи свого життя, а також проблеми, що їх непокоїли напередодні закінчення школи. В ході проведення першого етапу констатувального експерименту застосовувалась методика соціологічного аналізу результатів інтерв'ювання вихованців шкіл-інтернатів, що використовувалася авторами проекту "Трансформація державної системи інститутів піклування про дитину в Україні". Отримані результати в ході дисертаційного дослідження є аналогічними тим, що були одержані авторами проекту, і підтверджують низьку готовність випускників шкіл-інтернатів до самостійного життя.

На другому етапі констатувального експерименту досліджувався якісний стан організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом, який значною мірою (про що свідчать результати дослідницько-експериментальної роботи) залежить від професійної компетентності управлінців щодо здійснення організаційно-адаптивного управління школами-інтернатами. Результати, отримані в ході другого етапу констатувального експерименту, яскраво свідчать про відсутність у керівників умінь здійснювати організаційно-адаптивне управління навчально-виховним процесом у закладах інтернатного типу.

На третьому етапі констатувального експерименту визначалися критерії, показники та рівні сформованості професійної компетентності щодо забезпечення організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом. Проведений аналіз проблеми дослідження і результатів першого та другого етапів констатувального експерименту зумовив реалізацію науково обгрунтованого підходу до визначення критеріїв сформованості професійної компетентності щодо забезпечення організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом. Концептуальним підходом до розробки чотирьох критеріїв є принцип неперервного навчання, що охоплює управлінську ієрархічну структуру інтернатного закладу й освітньо-життєвий простір вихованців.

До критеріїв сформованості професійної компетентності керівників щодо організаційно-адаптивного управління закладами інтернатного типу віднесено:

- критерій особистісної спрямованості управлінців на організацію та адаптацію вихованців (усвідомлення значущості підготовки вихованців до життя після закінчення навчання в інтернаті, відчуття відповідальності за

спрямованість виховної роботи у русло підготовки вихованців до реального життя, особиста участь в організації та проведенні заходів, спрямованих на оволодіння учнями практичними життєво значущими знаннями, вміннями, навичками);

- критерій соціально-управлінської компетентності (вміння планувати організаційно-адаптивне навчання і виховання з метою підготовки учнів до умов реального життя, уміння здійснювати в навчально-виховному процесі педагогічні заходи щодо формування і розвитку у вихованців життєво-важливих умінь та навичок (схостійне розв'язання проблем при виникненні різних ситуацій, уміння співпрацювати з іншими людьми; проявляти достатню мобільність власної свідомості й поведінки), уміння контролювати організаційно-адаптивну навчально-виховну діяльність учнів);

- критерій мотиваційно-управлінської компетентності (наявність у планах роботи використання інтерактивних форм і методів виховання учнів, здатність управління забезпечити використання працівниками інтернатного закладу інтерактивних форм і методів в підготовці вихованців до життя, уміння професійно здійснювати аналіз їх застосування);

- критерій функціонально-управлінської компетентності (уміння визначити наявність чи відсутність ІКТ (інформаційні комп'ютерні технології) у різних видах планів, програм, здатність організовувати й забезпечувати проведення виховних заходів, спрямованих на навчання і використання ІКТ, здатність управління діагностувати наявність і використання ІКТ у навчально-виховному процесі).

Практична спрямованість критеріїв обумовлюється специфікою домінуючих факторів, що визначають умови повноцінної адаптації вихованця до навколишнього середовища, де головним є не накопичення інформації, а вміння адаптуватися в сучасному житті з метою набуття вмінь, навичок необхідних для самостійного вирішення актуальних проблем.

У розділі схарактеризовано авторську модель, що відповідає компетентнісному підходу до організаційно-адаптивного управління. Модель організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у закладах інтернатного типу є багатоаспектним структурним поєднанням, яке відображає реальний педагогічний процес і характеризується гармонійною взаємодією наступних компонентів: **мотиваційний** компонент (емоційно-почуттєва, раціонально-емоційна та комунікативно-вольова складові); **цільовий** компонент (професійно-управлінські, соціально-адаптаційні, економічно-територіальні складові); **змістовий** компонент (програмно-цільові, загальноюридичні та педагогічні складові); **операційний** компонент (технологічно-практичні, професійно-формуючі й мережно-обслуговуючі складові); **результативний** компонент (автономні, інтерактивні, соціально-гетерогенні складові) (рис. 1).

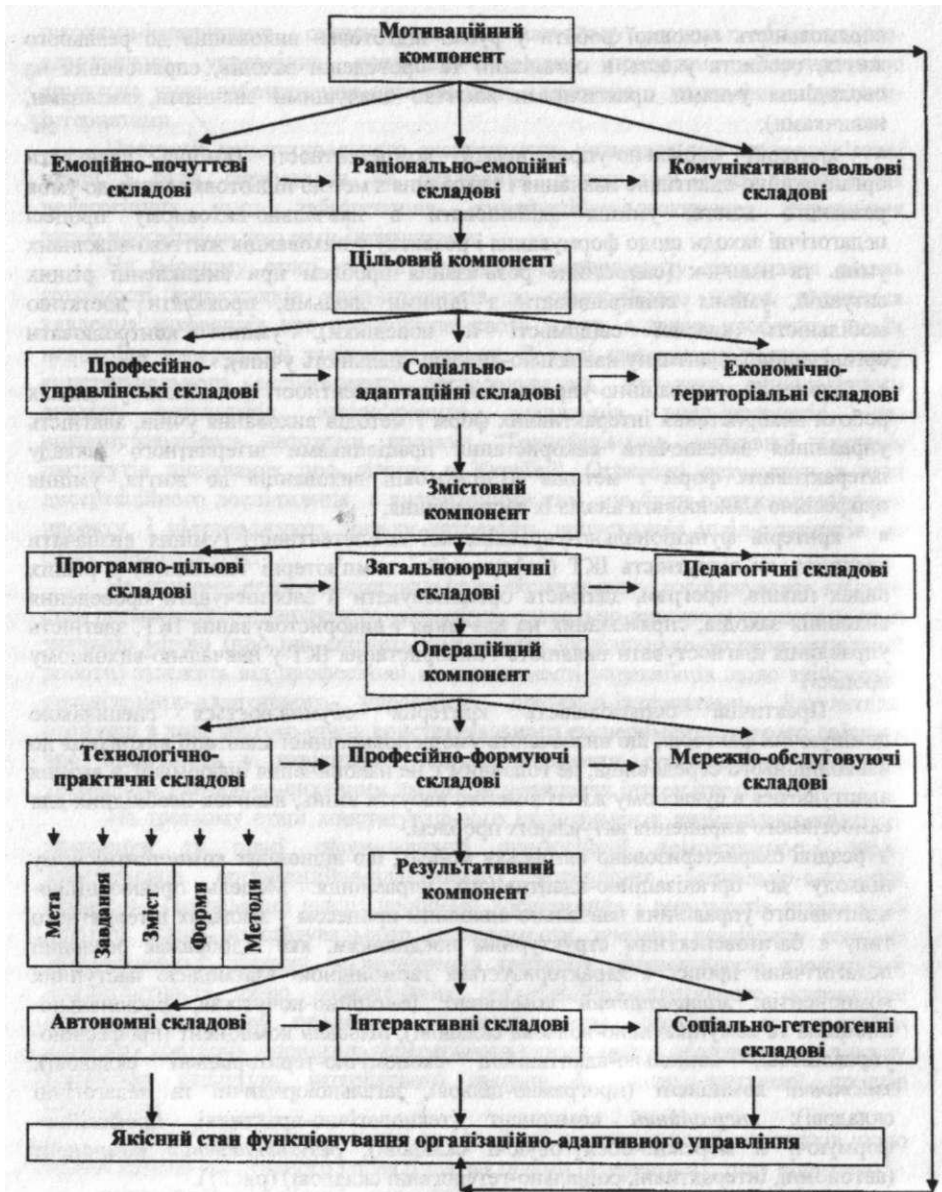

Рис. 1. Модель організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом

На основі теоретичного аналізу проблеми дослідження і результатів констатувального експерименту обґрунтовано комплекс педагогічних умов організаційно-адаптивного управління, що складається з двох підсистем: забезпечення внутрішньоскільного й зовнішньоскільного управління та постійного підвищення професійної компетентності персоналу у формі семінарсько-тренінгових занять з питань організаційно-адаптивного процесу.

Педагогічні умови щодо забезпечення організаційно-адаптивного управління з урахуванням ієрархічної підпорядкованості інтернатної структури включають: спрямованість системної прогностичної управлінської діяльності на забезпечення адаптації вихованців у подальшому житті; забезпечення інтерактивного характеру педагогічного процесу на всіх рівнях його реалізації; здійснення моніторингу результатів організаційно-адаптивного управління. Педагогічні умови реалізації зовнішньоскільного управління: взаємодія працівників школи-інтернату з іншими соціально-виховними інституціями, створення центрів професійного консультування, юридичного захисту, фондів матеріальної підтримки вихованців та випускників шкіл-інтернатів, співпраця із засобами масової інформації щодо висвітлення подальшої долі колишніх випускників шкіл-інтернатів.

Інтегральною умовою, що функціонально поєднує фактори внутрішкільного і зовнішньоскільного управління, є авторська модель організаційно-адаптивного управління школами-інтернатами.

У **третьому розділі** - "Експериментальна перевірка педагогічних умов організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах" - висвітлено зміст, методiku і результати формуального експерименту. Ефективність обґрунтованих педагогічних умов організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом були перевірені у ході формуального експерименту, який тривав упродовж 2005-2006 років у загальноосвітніх школах-інтернатах України й охопив 418 осіб. Результати експериментальної перевірки підтвердили, що ефективність організаційно-адаптивного управління залежить від рівня сформованості педагогічної компетентності управлінців щодо організаційних та адаптаційних процесів, зокрема, 48,2% респондентів експериментальної групи і 52,5% респондентів контрольної групи знаходилися на *низькому рівні*; відповідно 42,7% та 38,7% на *середньому*; і 9,1% й 8,8% на *високому* рівні. Після експерименту в експериментальній групі показники низького рівня знизилися на 28,7%; показники середнього рівня зросли на 23,5%, показники високого рівня збільшилися на 5,2% (табл. 1).

Таблиця 1.

Зміни показників загального рівня сформованою і професійної компетентності управлінців у контрольній та експериментальній групах до і після експериментального дослідження

Групи	До експерименту (рівень)			Після експерименту (рівень)		
	низький	середній	високий	низький	середній	високий
	%	%	%	%	%	%
Експериментальна	48,2	42,7	9,1	19,5	66,2	14,3
Контрольна	52,5	38,7	8,8	48,7	39,6	11,7

Зміни показників загального рівня сформованості професійної компетентності управлінців до організаційно-адаптаційних процесів до і після експерименту показано на гістограмі (рис.2).

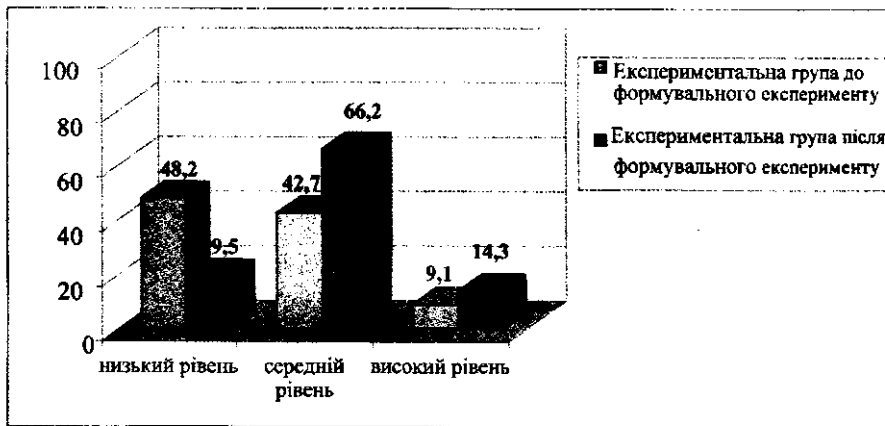

Рис. 2. Зрушення розподілу респондентів у експериментальній групі за рівнем сформованості професійної компетентності

Порівняльний аналіз отриманих результатів до і після формувального експерименту свідчить про значну динаміку зростання показників сформованості професійної компетентності експериментальної групи управлінців щодо організаційно-адаптивних процесів. Комплексні й часткові результати формувального експерименту дали змогу зробити висновок про

ефективність визначених педагогічних умов організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах. На основі отриманих результатів було розроблено методичні рекомендації щодо забезпечення системного підвищення професійної компетентності працівників шкіл-інтернатів.

На основі проведеного дослідження зроблено такі висновки:

1. Проведений теоретичний аналіз педагогічної, психологічної, соціологічної літератури з проблеми управління навчально-виховним процесом в загальноосвітніх школах-інтернатах дозволяє констатувати наявність багатьох концепцій менеджменту, що ґрунтуються на системному підході. Водночас недостатність коригування основних компонентів системи управління в їх ієрархічній підпорядкованості спричинили появу й посилення ознак абстрактності, замкнутості, ізольованості, дискретності, гомогенності педагогічного процесу в школах-інтернатах стосовно реалій сучасного соціуму. Велика чисельність управлінських функцій часом приводить до нівелювання важливого завдання підготувати вихованців інтернатного закладу до успішного самостійного життя. Аналіз теоретичних основ досліджуваної проблеми зумовив обґрунтування доцільності розробки організаційно-адаптивної системи управління, що поєднує класичний та інноваційні підходи до забезпечення якісного і високоефективного функціонування загальноосвітніх шкіл-інтернатів.

2. Обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови ефективного організаційно-адаптивного управління, що складаються: з *мета-умов* - сформованості в управлінців професійної компетентності щодо організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах; *комплексу умов* забезпечення двох підсистем *внутрішньошкільного* (спрямованість системної прогностичної управлінської діяльності на забезпечення адаптації вихованців у подальшому житті; забезпечення інтерактивного характеру педагогічного процесу на всіх рівнях його реалізації; здійснення моніторингу результатів організаційно-адаптивного управління; реалізація постійно діючих форм підвищення фахової компетентності персоналу з питань організаційно-адаптивного педагогічного процесу) і *зовнішньошкільного* (взаємодія працівників школи-інтернату з іншими соціально-виховними інституціями, створення центрів професійного консультування, юридичного захисту, фондів матеріальної підтримки вихованців та випускників шкіл-інтернатів, співпраця із засобами масової інформації щодо висвітлення подальшої долі колишніх випускників шкіл-інтернатів) управління та їх інтегруючої складової - авторської моделі організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах.

3. Важливим результатом дослідження є визначення критеріїв сформованості професійної компетентності керівників загальноосвітніх шкіл-інтернатів до організаційно-адаптивного управління, що здійснювалося на

основі теоретичного й емпіричного аналізу проблеми. Розроблений діагностичний комплекс критеріїв, їх ознак, рівнів сформованості професійної компетентності управлінців, включає моніторинг раціональних й почуттєво-емоційних особистісних характеристик, що по-перше, підвищує валідність запропонованих діагностичних методик і, по-друге, дозволяє оцінити сформованість професійної педагогічної компетентності керівника у сферах соціалізуючої, мотивуючої і функціонально-технологічної діяльності.

Авторська модель організаційно-адаптивного управління ґрунтується на системному комплексному підході до управлінської діяльності й забезпечує реалізацію принципів неперервного навчання, виховання й професійного розвитку всіх учасників педагогічного процесу. Головною функцією моделі є спрямування зусиль управлінців на надання освітньому простору вихованців ознак навчально-виховного середовища, що стимулює успішну самореалізацію особистості у різноманітних життєвих ситуаціях. Експериментально перевірена модель організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у школах-інтернатах складається з таких компонентів: мотиваційний (емоційно-почуттєвий, раціонально-емоційний та комунікативно-вольовий складові); цільовий (професійно-управлінський, соціально-адаптаційний, економічно-територіальний складові); змістовий (програмно-цільовий, загально-юридичний та педагогічний складові); операційний (технологічно-практичний, професійно-формуючий, мережно-обслуговуючий складові); результативний (автономний, інтерактивний, соціально-гетерогенний складові).

Підтвердилася гіпотеза дослідження про доцільність розробки і впровадження науково-обґрунтованої та експериментально-перевіреної системи організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у закладах інтернатного типу, яка забезпечує ефективну гармонійну взаємодію керівники - випускники - суспільство і ґрунтується на оволодінні керівником професійно-управлінською компетентністю.

4. Відповідно до авторської моделі розроблені й експериментально перевірені методичні рекомендації щодо підготовки керівників загальноосвітніх шкіл-інтернатів до організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом. У рекомендаціях представлено зміст семінарсько-тренінгових занять, детально описано методику їх проведення, визначено особливості розвитку професійної компетентності управлінців загальноосвітніх інтернатних закладів, шляхи організації постійно діючих форм підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Досліджена проблема є багатоаспектною і не вичерпується представленою роботою. Залишається ще безліч відкритих запитань щодо педагогічного забезпечення ефективного функціонування загальноосвітніх шкіл-інтернатів, будинків сімейного типу.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ ВІДОБРАЖЕНО В ТАКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ:

1. Токарук Л.С. Соціально-психологічні особливості постінтернатної адаптації вихованців // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції "Перспективи розвитку соціогуманітарних наук у класичних університетах" (соціологія, психологія, педагогіка): Збірник наукових праць. - К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2004. - С.190-195.
2. Токарук Л.С. Процеси розвитку виховних систем корекційних шкіл-інтернатів // Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди: Науково-теоретичний збірник. - Переяслав-Хмельницький, 2005. - С.312-323.
3. Токарук Л.С. Управління навчально-виховним процесом у загальноосвітній школі-інтернаті // Науковий вісник Миколаївського державного університету: Збірник наукових праць. - Випуск 10. Педагогічні науки: У 2-х т. - Миколаїв: МДУ, 2005. - Т.2. - С.191-194.
4. Токарук Л.С. Критерії ефективності організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // 36. наук. пр. - Випуск 9 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. - Київ-Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2006. - С. 294-297.
5. Токарук Л.С. Модель організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у закладах інтернатного типу // Педагогічні та соціально-психологічні аспекти виховання у контексті сучасного європейського виміру: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Полтава, 4-6 жовтня 2006 року. - Полтава, 2006. - С. 67-68.
6. Токарук Л.С. Нові педагогічні технології управління школами-інтернатами // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. - Івано-Франківськ, 2006. Випуск XII. - С.94-102.
7. Токарук Л.С. Процес адаптивного пристосування випускників шкіл-інтернатів до подальшого життя // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка (соціологія, психологія, педагогіка). - К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2006. Вип. 24-25. - С.54-56.
8. Токарук Л.С. Соціальне сирітство як педагогічна проблема // Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи досліджень: Матеріали VIII Міжнародної конференції молодих науковців. 27-28 квітня 2006 р. - К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2006. - С. 125-127.
9. Токарук Л.С. Тенденції та закономірності управління загальноосвітніми інтернатними закладами // Директор школи, ліцею, гімназії. - К., 2006. - №2. - С. 101-105.
10. Підготовка керівників загальноосвітніх шкіл-інтернатів до організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом: Методичні

рекомендації до семінарсько-тренінгових занять / Укл.: Л.С.Токарук. - Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2006. - 48 с.

АНОТАЦІЇ

Токарук Л.С. Організаційно-адаптивне управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах. - Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 - "Загальна педагогіка та історія педагогіки". - Київський національний університет імені Тараса Шевченка. - Київ, 2007.

Дисертація присвячена науковому обґрунтуванню та експериментальній перевірці педагогічних умов забезпечення організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом. Уперше визначено сутність і зміст організаційно-адаптивного управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх школах-інтернатах, а також критерії і показники оцінки рівня сформованості професійної компетентності керівників шкіл-інтернатів; розроблено авторську модель організаційно-адаптивного управління закладами інтернатного типу та систему семінарсько-тренінгових занять для забезпечення підготовки керівників шкіл-інтернатів до реалізації організаційно-адаптивного управління; конкретизовано теоретичну суть компетентнісного підходу до процесу професійної підготовки управлінців.

Ключові слова: організація, адаптація, управління, навчально-виховний процес, загальноосвітні школи-інтернати, система, ієрархія, модель, критерії, компетентність, семінар-тренінг.

Токарук Л.С. Организационно-адаптивное управление учебно-воспитательной деятельностью в общеобразовательных школах-интернатах. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.01 - "Общая педагогика и история педагогики". - Киевский национальный университет имени Тараса Шевченка. - Киев, 2007.

Диссертация посвящена научному обоснованию и экспериментальной проверке модели подготовки руководителей общеобразовательных школ-интернатов к организационно-адаптивному управлению учебно-воспитательным процессом.

Впервые, определено сущность и содержание организационно-адаптивного управления учебно-воспитательным процессом в общеобразовательных школах-интернатах, а также критерии (компетентности собственной направленности руководителей на организацию и адаптацию воспитанников; социально-управленческой компетентности; мотивационно-управленческой и функционально-управленческой компетентности) и показатели оценки уровня сформированности профессиональной управленческой деятельности руководителей школ-интернатов; разработана

авторская модель организационно-адаптивного управления заведениями интернатного типа и система семинарско-тренінгових занять для обеспечения полноценной подготовки руководителей школ-интернатов; конкретизирована теоретическая сущность компетентного подхода к процессу профессиональной подготовки руководителей.

Разработанная модель подготовки руководителей общеобразовательных школ-интернатов к организационно-адаптивному управлению учебно-воспитательным процессом предполагает наличие таких компонентов, как мотивационный (эмоционально-чувственные, рационально-эмоциональные та коммуникабельно-волевые составные); целевой (профессионально-управленческие, социально-адаптационные, экономически-территориальные составные); содержательный (программно-целевые, общеюридические и педагогические составные); операционный (технологически-практические, профессионально-формирующие, сете-обслуживающие составные); результативный (автономные, интерактивные, социально-гетерогенные составные).

В контексте нашего исследования, особенное значения имели такие отдельные компетенции, которые составляли ключевые, поэтому именно они входили в содержание компонентов рекомендуемой модели. Руководитель общеобразовательного учреждения практически во всех проявлениях педагогической реальности должен включать перечисленные компетенции в процесс постановки целей и заданий воспитания, структуризации содержания воспитательного процесса.

Проведенный анализ компонентов предлагаемой модели в контексте их взаимответственности ключевым компетентностям дает нам право выделять: социальные, мотивационные, функциональные. Такой набор компетентностей определено на основе изучения как своего, так и зарубежного опыта, отбора ключевых компетентностей (Австрия, Бельгия, Германия, Финляндия, Нидерланды).

Подтвердилась гипотеза исследования о правильности разработки и научно-обусловленной экспериментально проверенной системы организационно-адаптивного управления учебно-воспитательным процессом в общеобразовательных школах-интернатах, которая обеспечит эффективное, гармоничное, взаимодействие руководителя - выпускника - общества та направляется на достижение руководителем профессионально руководителской компетентности.

Сравнительный анализ полученных результатов до и после формирующего эксперимента, показывает увеличение динамики формирования профессиональной компетентности экспериментальных групп руководителей, к организационно-адаптивному управлению учебно-воспитательным процессом в общеобразовательных школах-интернатах.

На основе полученных результатов было разработано методические рекомендации к обеспечению системного повышения профессиональной

компетентности работников общеобразовательных школ-интернатов. В методических рекомендациях представлено содержание семинарско-тренинговых занятий, подробно описано методику их проведения, обозначено особенности развития профессиональной компетентности руководителей общеобразовательных школ-интернатов, пути организации всегда действующих форм повышения квалификации педагогических работников.

Ключевые слова: организация, адаптация, управление, учебно-воспитательный процесс, общеобразовательные школы-интернаты, система, иерархия, модель, критерии, компетентность, семинар-тренинг.

Tokanik L. Organizational-adaptive directing of teaching-educational process in educational institutions of boarding-school type.

The dissertation is presented to obtain the scientific degree of the Candidate of Pedagogical Sciences. Specialty 13.00.01 - "General pedagogy and the history of pedagogy". - Kyiv National University named after Taras Shevchenko. - Kyiv. 2007.

The dissertation is focused on scientific consideration and experimental check of the model of the training courses for managers of educational institutions of a boarding school type to teach them to direct educational process in organizational-adaptive way. The training appeared to be rather efficient for graduates of boarding schools in accommodating to modern life. In the thesis, the contents and context of organizational-adaptive management of academic-educational process in boarding schools have been determined. The author confirms the evaluation criteria and factors of levels of readiness for professional managerial activity and represents the organizational-adaptive management model for boarding schools; the system of seminar-trainings for boarding schools' directors and administration. The content of competency approach of educational manager's professional training has been substantiated.

Key words: organization, adaptation, directing, teaching-educational process, educational institutions of boarding school type, system, hierarchy, model, criteria, competency, seminar-training.

Підписано до друку 10.08.2007 р. Формат 60x90/16
Ум. друк. арк. 0,9, Обл.-вид. арк. 0,9
Тираж 100 прим. Зам. № 219.

"АВТОРЕФЕРАТ"
Свідоцтво ДК № 18536 від 03.12.2001 р.
01034. м. Київ. пров. Георгіївський. 2. оф. 29.
578-04-14:284-71-27